

UBL-TR
(Genel Açıklamalar)

Aralık 2016
ANKARA

Versiyon	Yayım Tarihi	Eklenen/Silinen/Değişen Bölüm	Açıklama
0.1	28.11.2014	--	Taslak kılavuzun ilk yayım tarihi
0.2	31.03.2015	--	Kılavuzun ilk yayım tarihi
0.3	10.11.2016	--	DespatchAdvice ve ReceiptAdvice belgeleri eklendi
0.4	26.12.2016	3.4	Shipment/Consignment silindi.

1 Giriş	5
2 UBL	6
2.1 Evrensel İş Dili (Universal Business Language)	6
2.2 UBL' de Yer Alan Süreç ve Belgeler	8
2.2.1 UBL Süreçleri	8
2.2.2 UBL Belgeleri	10
3 UBL-TR v1.2.1: UBL 2.1 Türkiye Özelleştirmesi	13
3.1 UBL-TR v1.2.1 Kılavuzları	14
3.1.1 Genel Açıklamalar	15
3.1.2 Senaryolar	15
3.1.3 Belgeler	15
3.1.4 Ortak Elemanlar	15
3.1.5 Kod Listeleri	16
3.2 UBL-TR v1.2.1 Paketi	16
3.3 UBL-TR v1.2.1 Belgelerinin Kullanımı	17
3.4 UBL-TR v1.2.1 Paketinin UBL-TR v1.2 Paketinden Farklılıkları	17
3.5 UBL-TR v1.2 Paketinin UBL-TR v1.1 Paketinden Farklılıkları	17
3.5.1 Belge seviyesindeki değişiklikler	17
3.5.2 Ortak eleman seviyesindeki değişiklikler	18
3.5.3 Kod listesi seviyesindeki değişiklikler	19

1 Giriş

Gelir İdaresi Başkanlığı e-Fatura Uygulaması 2009 yılında yayınlanmıştı ve bu uygulamadaki doküman formatı olarak UBL 2.0¹ (Evrensel İş Dili-Universal Business Language) standardı esas alınıp şu an v1.1 sürümü yayımda olan UBL-TR (UBL Türkiye özelleştirmesi) formatı yayınlanmıştır. Bu süre zarfında kullanıcılardan gelen geri bildirimlere göre UBL-TR v1.1 formatının güncellenmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu esnada uluslararası seviyede UBL'in 2.1 sürümü geliştirilmiş olup 4 Kasım 2013 tarihinde standartlaştırılmıştır. Bu sebeple ulusal seviyede yapılması gerekli olan güncellemeler gerek yapılan işin mükerrerliğini engellemek gerekse birden fazla yayın yaparak olası karışıklığı engellemek için doğrudan UBL 2.1'in en son sürümü esas olarak alınmıştır. Bu kılavuz, UBL 2.1 standardı esas alınarak Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından oluşturulan UBL-TR paketi ve bu pakete ilişkin kılavuzların sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi amacı ile hazırlanmıştır.

Kılavuzda öncelikle UBL ve UBL-TR hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. Kılavuzun izleyen bölümlerinde ise elektronik fatura çalışmaları kapsamında oluşturulan UBL-TR paketi ve kılavuzlarının kolayca anlaşılmasına yönelik açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca UBL-TR v1.2 paketinin UBL-TR v1.1 paketinden farklılıkları da açıklanmıştır.

Kılavuzlarda yer alan açıklamaların anlaşılabilmesi için XML (Genişletilebilir İşaretleme Dili-eXtensible Markup Language) ve ilgili diğer kavramlar hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir.

UBL standardında yer alan süreç tanımları, belgeler ve bunlara ait elemanlar, veri taşımayı uluslararası düzeyde de mümkün kılmak için İngilizce olarak adlandırılmıştır. Bu nedenle UBL-TR özelleştirmesinde elemanlar İngilizce adları ile yer almıştır. Ancak XML şemalarında elemanların İngilizce adları ile yer alması, belgelerin İngilizce olarak düzenleneceği anlamına gelmemektedir. Belgelerin nihai görünümüne örnek oluşturması amacıyla fatura örnek gösterimine UBL-TR paketinde yer verilmiştir.

¹ http://www.oasis-open.org/committees/tc_home.php?wg_abbrev=ubl

2 UBL

2.1 Evrensel İş Dili (Universal Business Language)

OASIS² tarafından geliştirilerek sunulan UBL, iş dünyasının evrensel ölçekte birlikte iş yapabilirlilik ihtiyacını gidermek amacıyla doğmuş bir yapıdır. Bu ihtiyacın giderilmesine yönelik olarak UBL kapsamında standart XML elektronik iş dokümanı formatları geliştirilmiştir. Ticari hayattaki gelişmelere ve yeni gereksinimlere paralel olarak söz konusu yapının güncel tutulması UBL'in benzer yapılara oranla en önemli avantajı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda UBL ticari hayatta mevcut bulunan EDI (Electronic Data Interchange-Elektronik Veri Değişimi) ve ebXML³ (Electronic Business using eXtensible Markup Language) gibi tüm iş yapılarını kapsayan genişletilmiş bir yapıdır.

UBL bünyesinde satınalma, sipariş, ödeme, faturalama gibi genel iş süreçlerine dair belgelerin çoklu versiyonları geliştirilerek, ulusal ve uluslararası ticari işlemlerin belirlenmiş standartlar altında yürütülmesi hedeflenmektedir.

2004 yılında yayımlanan UBL 1.0 sürümü, 2006 yılında UBL 2.0 olarak geliştirilmiş ve Mayıs 2008'de güncellenmiştir. UBL 2.0, satınalmadan ödemeye kadar olan süreçleri, uluslararası ticareti ve ticari işbirliğini içerecek şekilde kavrayan belgeleri ve kütüphaneleri içermektedir. Elektronik ticarete kapsadığı alanları ihale, intermodal taşıma, kollaboratif planlama ve satıcı yönetimli envanter süreçlerini de içerecek şekilde genişletmek için UBL komitesi 2010 yılında 2.1 sürümünün çalışmalarına başlamıştır. Bu yeni sürüm geliştirilirken özellikle UBL 2.0 ile geriye dönük uyumluluk göz önünde bulundurulmuş olup genel olarak bahsedilen yeni süreçler için yeni doküman formatları eklenip var olan ortak elemanlar zenginleştirilmiştir.

Mevcut hali ile UBL 2.1, ifade edilen süreçleri kavramak amacı ile kullanılabilecek 66 adet ticari belgenin XML formatında tanımını içermektedir. Fatura bu belgelerden sadece bir tanesidir. Belge şemalarına ek olarak bu belgelerde kullanılan adres, kişi,

² <http://www.oasis-open.org/home/index.php>

³ <http://www.ebxml.org/>

mal veya hizmet gibi tekrar kullanılabilir elemanlar katalog halinde UBL 2.1 içerisinde yer almaktadır.

UBL'in en önemli özelliği, standartların oluşturulması sürecinde dünyaca kabul görmüş belge tanımlama metodolojisi olan Birleşmiş Milletler/Ticareti Kolaylaştırma ve Elektronik Ticaret Merkezi'nin⁴ (UN/CEFACT United Nations/Center for Trade Facilitation and Electronic Business) Esas Parçalar Teknik Metodolojisi'ni (Core Components Technical Specification: CCTS) temel almış olmasıdır. Bu metodolojinin özelliği ise belge şemalarının oluşturulmasında önceden tanımlanmış elemanların kullanılabilmesidir. Bu sayede kullanımı ve anlaşılması kolay belge şemaları üretilmesi mümkün olmaktadır.

UBL, uluslararası platformda akademisyenlerin ve iş çevrelerinin beraberce geliştirdiği açık bir standarttır. Genel amaçlı olarak hazırlanan UBL belgelerini çok sayıda ülke kendi ihtiyaçlarına göre özelleştirmiş ve kullanmaya başlamıştır. Bunun yanında yine çok sayıda ülke özelleştirme çalışmalarını sürdürmektedir.

UBL'i ilk kullanan ülke olan Danimarka, OIOUBL⁵ adıyla hazırladığı standardı özel sektörün kullanımına sunmuştur. Ayrıca bu ülkede kamu kurumlarının özel sektörden yaptığı tüm tedarik işlemleri UBL 2.0 tabanlı belgelerle gerçekleştirilmektedir.

İsveç ise Svefaktura adıyla UBL'in özelleştirmesini yapmış olup kamu tedarik işlemlerinde kullanmaktadır.

Danimarka, İsveç, Norveç, İngiltere, Finlandiya ve İzlanda kendi aralarında elektronik ticarete birlikte işlerliği sağlamak için tamamıyla UBL 2.0 tabanlı olan Northern European Subset⁶ (NES) girişimini oluşturmuşlardır. Ayrıca Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen PEPPOL⁷ (Pan-European Public Procurement Online) projesi, tüm Avrupa Birliği ülkelerinde devlet tarafından yapılan tedarik işlemlerinin UBL tabanlı olarak geliştirmiştir.

⁴ www.unece.org/cefact/

⁵ <http://www.oioubl.info/classes/en/index.html>

⁶ <http://www.nesubl.eu/>

⁷ <http://www.peppol.eu/>

Bunun yanı sıra, Çin, Almanya, İtalya, Japonya, Kore ve İspanya da kendi UBL özelleştirme çalışmalarını gerçekleştirmektedir.

2.2 UBL’ de Yer Alan Süreç ve Belgeler

UBL standart kütüphanesi, belgelerin dünya çapında bulundurduğu tüm bilgileri içermeye yönelik olarak tasarlandığı için oldukça kapsamlıdır. Bu nedenle UBL standardı, kullanıcılarına sunduğu orijinal belge şemalarını ihtiyaçlarına göre özelleştirmeyi önermektedir.

UBL, XML Kütüphanesi sayesinde iş süreçlerinde standart oluşturarak, çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren çok sayıda firmanın birlikte işlerliğini sağlamaktadır. Kütüphane içerisinde bulunan 66 adet ticari belge, ilgili olduğu iş süreçlerindeki kullanımlarıyla ihtiyaca cevap verebilecek şekilde hazırlanmıştır. Bu kapsamda bir malın tedarikinden mal bedelinin ödenmesine kadar olan bütün iş akışlarının UBL belgeleri kullanılarak gerçekleştirilmesi mümkündür. Buna göre iş süreçleri sistematik hale getirilirken, süreç içerisinde insan eliyle yapılan hatalı müdahaleler asgari seviyeye indirilmiş olacaktır. Aşağıda sunulan alt başlıklarda, UBL belgeleri ve bu belgelerin kullanıldığı süreçlerden kısaca bahsedilmiştir.

2.2.1 UBL Süreçleri

2.2.1.1 Satınalma – Sourcing

Bu süreçte satıcı malını/hizmetini müşterilerine sunmak için katalog hazırlar ve gönderir (Catalogue provision). Bu işlemi, alıcının fiyat isteme işlemi takip eder (Customer initiated sourcing). İstendiği takdirde alıcı, satıcının kataloğuna doğrudan erişerek fiyat isteme işlemini gerçekleştirebilir. (Punchout)

2.2.1.2 Sipariş – Ordering

Satınalma sürecini takiben alıcı, UBL sipariş belgesini satıcıya göndererek sipariş sürecini başlatır. Siparişin iptali ve güncellenmesi UBL belgeleri ile kolaylıkla yönetilebilir.

2.2.1.3 Nakliyenin Başlatılması - Initiate Transport Services

Sipariş sürecinin ardından nakliye süreci başlar. Satıcı tarafından hazırlanan UBL belgeleri kullanılarak nakliyeciyi ile bağlantı kurulur. Bu bağlantı istendiği takdirde aracı firma üzerinden de gerçekleştirilebilir. UBL kütüphanesi bu süreç için konşimento, ordino, çekli listesi, irsaliye gibi belgeleri kapsamlı olarak kullanıma sunmaktadır.

2.2.1.4 Gerçekleştirme – Fulfillment

Gerçekleştirme süreci gönderilen emtianın yola çıktığına dair alıcının bilgilendirilmesi ve emtianın alıcıya teslimi olarak özetlenebilir. Bu süreç için UBL, kabul makbuzu gibi belgeleri kullanıma sunmaktadır.

2.2.1.5 Fatura Çıkarma – Billing

Satıcı, satışa konu emtiayı alıcıya gönderdikten sonra faturalama süreci başlamış olur. Bu süreçte alıcı, teslim aldığı mal ya da hizmeti UBL fatura ile kontrol eder, uyumsuzluk durumunda UBL formatında borç notu (Debit Note) hazırlayıp satıcıya gönderebilir. İşlem, tarafların onayından sonra gerekli düzenlemeler yapılarak sonlandırılır. Tüm bu işlemleri UBL standardının sunduğu içerik ile gerçekleştirmek mümkündür.

2.2.1.6 Ödeme - Payment

UBL standardı ödeme işlemlerini doğrudan kapsamasa da, gerek sunduğu fatura belgesiyle, gerekse ödeme bildirim mesajları ile tarafların iş sürecini takip etmesine olanak sağlamaktadır. Teknik anlamda ödeme süreci, bankaların kullandığı özelleştirilmiş standartlarla (ISO 20022⁸ gibi) gerçekleşirken, UBL standardı ile taraflar ödeme bildirimlerini tek bir formatta alabilirler. Bu anlamda UBL, ödeme sürecini de kapsayarak, birlikte işlerliği sağlayan bir üst standart olarak kullanılmaktadır.

⁸ <http://www.iso20022.org/>

2.2.1.7 İhale – eTendering

Bu süreç UBL 2.1 sürümünde dahil olmuştur ve teklif çağrısı, teklif, teklif verenin yeterliliği gibi dokümanları içeren süreçtir. İhale teklifi isteyen, teklif veren, ihale kurumu (örneğin Kamu İhale Kurumu) gibi aktörlerin hepsini içermektedir.

2.2.1.8 Kollaboratif Planlama, Tahmin ve İkmal - Collaborative Planning, Forecasting, and Replenishment (CPFR©)

Bu süreç, tedarik zincirindeki tarafların gelecek dönemlerdeki ticaretini yapacağı malların tahminini, planlamasını ve ikmalini içermektedir. Bu sayede satıcı üretimini ve hangi malı ne zaman satacağını daha kolay ayarlayabilmektedir. Aynı şekilde alıcı da envanterinde istediği zaman istediği miktarda mal bulundurabilmektedir. Bu süreç te UBL 2.1 sürümüyle birlikte gelmiştir.

2.2.1.9 Satıcı Yönetimli Envanter – Vendor Managed Inventory

Satıcı yönetimli envanter ile malın alıcısı kendi envanterindeki mal miktarının ve yönetiminin sorumluluğunu tamamiyle satıcıya devretmiştir. Bu süreç satıcının alıcının deposunda önceden anlaşılmış bir miktarın altına düşmeyecek şekilde belli bir miktar malın tutulmasını sağlamaktadır. Bu süreç UBL 2.1 sürümünde eklenmiştir.

2.2.1.10 İntermodal Taşımacılık Yönetimi - Intermodal Freight Management

İntermodal taşıma bir malın taşınmasında birden çok taşıma türünün (örneğin, demiryolu, karayolu, havayolu) kullanıldığı taşıma şeklidir. Bu süreç UBL 2.1’de eklenmiş olup intermodal taşımada bulunan tarafları ve bu taraflar arasındaki olası doküman alışverişini tanımlar.

2.2.2 UBL Belgeleri

Yukarıda sözü edilen süreçlerde kullanılan belgeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Belge İsmi	Açıklama	Kullanıldığı Süreç
Katalog İstemi (Catalogue Request)	Satıcıdan katalog istemek için kullanılır.	Satınalma
Katalog (Catalogue)	Satıcının gönderdiği katalog belgesidir.	Satınalma
Katalog Silme (Catalogue Deletion)	Önceden gönderilmiş katalogun iptal edilmesi için kullanılır.	Satınalma
Katalog Ürün Güncelleme	Önceden gönderilmiş katalogdaki ürünleri	Satınalma

Belge İsmi	Açıklama	Kullanıldığı Süreç
(Catalogue Item Specification Update)	güncellemek için kullanılır.	
Katalog Fiyat Güncelleme (Catalogue Pricing Update)	Önceden gönderilmiş katalogdaki fiyatları güncellemek için kullanılır.	Satınalma
Fiyat İstemi (Request For Quotation)	Satıcıdan ürün fiyatı istemek için kullanılır.	Satınalma
Fiyatlandırma (Quotation)	Satıcının gönderdiği ürünün fiyatlandırılması ile ilgili belgedir.	Satınalma
Sipariş (Order)	Alicıdan Satıcıya gönderilen sipariş belgesidir.	Sipariş
Sipariş Yanıtı (Order Response)	Satıcının alıcıya gönderdiği detaylı sipariş yanıtı belgesidir.	Sipariş
Basit Sipariş Yanıtı (Order Response Simple)	Alicının yaptığı siparişin satıcı tarafından kabul edilip edilmediğini gösteren belgedir.	Sipariş
Sipariş Güncellemesi (Order Change)	Sipariş güncelleme için kullanılır.	Sipariş, Gerçekleştirme
Sipariş İptali (Order Cancellation)	Siparişi iptal etmek için kullanılır.	Sipariş, Gerçekleştirme
İrsaliye (Despatch Advice)	Ürünlerin gönderiminin gerçekleştiğine dair belgedir.	Gerçekleştirme
İrsaliye yanıtı (Receipt Advice)	Satıcı tarafından gönderilen malların alıcı tarafından teslim alınan miktarını detaylı olarak anlatan belgedir.	Gerçekleştirme
Fatura (Invoice)	Fatura belgesidir.	Fatura Çıkarma
Kendi Kendine Fatura (Self Billed Invoice)	Alicının satıcı adına kendisine kestiği faturadır.	Fatura Çıkarma
Alacaklandırma Notu (Credit Note)	Satıcının alıcıya gönderdiği alacaklandırma notudur.	Fatura Çıkarma
Borç Notu (Debit Note)	Alicıdan satıcıya gönderilen ve alıcının satıcıya faturadaki miktardan az ödeme yapacağını gösteren belgedir.	Fatura Çıkarma
Kendi Kendine Alacaklandırma Notu (Self Billed Credit Note)	Satıcının alıcı adına kendine kestiği alacaklandırma notudur.	Fatura Çıkarma
Hesap Durumu (Statement)	Alıcı ve Satıcı arasındaki hesap mutabakatını gösteren belgedir.	Fatura Çıkarma
Hatırlatma (Reminder)	Ödeme istemi için kullanılır.	Fatura Çıkarma
Havale İhbarı (Remittance Advice)	Alicıdan Satıcıya gönderilen ve ödemenin gerçekleştiğini gösteren belgedir.	Ödeme
Sevkiyat Talimatı: (Forwarding Instructions)	Satıcıdan nakliyeciyeye gönderilen ve sevkiyat zamanını, yerini ve taşıma şeklini gösteren belgedir.	Nakliye Hizmetinin Başlatılması
Konşimento (Bill of Lading)	Konşimento belgesidir.	Nakliye Hizmetinin Başlatılması
Ordino (Waybill)	Ordino belgesidir.	Nakliye Hizmetinin Başlatılması
Çeki Listesi (Packing List)	Gönderilecek ürünlerin paket listesini gösteren belgedir.	Nakliye Hizmetinin Başlatılması
Navlun Faturası (Freight Invoice)	Nakliye ücretini gösteren faturadır.	Nakliye Hizmetinin Başlatılması

Belge İsmi	Açıklama	Kullanıldığı Süreç
Menşe Şahadetnamesi (Certificate of Origin)	Malın üretim yerini ve hangi ülkeye ait olduğunu gösteren belgedir.	Nakliye Hizmetinin Başlatılması
Nakliye Durumu (Transportation Status)	Sevkiyat esnasında emtianın mevcut durumu hakkında bilgi veren belgedir.	Nakliye Hizmetinin Başlatılması
Uygulama Yanıtı (Application Response)	Uygulama yanıtı belgesidir.	Hepsi
Ekli Doküman (Attached Document)	UBL zarfının kapsadığı referans edilen diğer belgeler.	Hepsi
İhaleyi Kazanım Bildirimi (Awarded Notification)	İhaleyi kazanan firmaya gönderilen kazanım belgesidir.	İhale
İhale Duyurusu (Call For Tenders)	İhaleye çağrı için kullanılan belgedir.	İhale
İhaleyi Kazanım Duyurusu (Contract Award Notice)	İhaleyi kazanan firmayı ve ilgili kontratı ihale kurumuna iletmek için kullanılan belgedir.	İhale
Kontrat Duyurusu (Contract Notice)	Kontratı kazanan firmayı duyurmak için kullanılan belgedir.	İhale
Garanti Sertifikası (Guarantee Certificate)	İhaleyi kazanan firmanın sunduğu garanti belgesidir.	İhale
İhale Öncesi Bilgilendirme Dokümanı (Prior Information Notice)	İhale açmak isteyen bir kurumun ilgili ihale kurumuna haber vermesine yarayan belgedir.	İhale
Teklif (Tender)	İhaleye teklif dokümanıdır.	İhale
Teklif Veren Yeterliliği (Tenderer Qualification)	Teklif veren firmanın yeterliliğini anlattığı belgedir.	İhale
Teklif Veren Yeterliliği Yanıtı (Tenderer Qualification Response)	Teklif veren firmanın yeterliliğini anlattığı belgeye yanıtı içerir.	İhale
Teklif Alındısı (Tender Receipt)	Teklifin alındığına dair teklif veren firmaya bildiri belgesidir.	İhale
İhaleyi Kaybetme Bildirimi (Unawarded Notification)	Bir firmaya ihaleyi kaybettiğine dair gönderilen belgedir.	İhale
Ürünlerin Yol Planı (Goods Item Itinerary)	Ürünlerin izleyeceği rotanın planını içeren belgedir.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi
Taşıma Yürütme Planı (Transport Execution Plan)	Ürünlerin hangi yolu ve hangi taşıma tiplerini kullanacağını içeren detaylı plandır.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi
Taşıma Yürütme Durumu (Transport Execution Status)	Ürünlerin o anki taşıma durumunu anlatan belgedir.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi
Taşıma İlerleme Durumu (Transport Progress Status)	Ürünlerin o anki ilerleme durumunu anlatan belgedir.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi
Taşıma Servisi Tanımı (Transport Service Description)	Ürünlerin nasıl taşınacağını anlatıldığı belgedir.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi
Taşıma Durumu İsteği (Transportation Status Request)	Ürünlerin taşıma durumunu istemek için kullanılan belgedir.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi
Taşıma Yürütme Planı İsteği (Transport Execution Plan Request)	Ürünlerin taşıma yürütme planını istemek için kullanılan belgedir.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi

Belge İsmi	Açıklama	Kullanıldığı Süreç
Taşıma İlerleme Durumu İsteği (Transport Progress Status Request)	Ürünlerin taşıma ilerleme planını istemek için kullanılan belgedir.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi
Taşıma Servisi Tanımı İsteği (Transport Service Description Request)	Ürünlerin nasıl taşınacağını anlatıldığı belgeyi istemek için kullanılan belgedir.	İntermodal Taşımacılık Yönetimi
Sıradışı Durum Kriterleri (Exception Criteria)	Planlama sürecinde ilgili plan döneminde olabilecek sıradışı olayların anlatıldığı belgedir.	CPFR
Sıradışı Durum Bildirimi (Exception Notification)	İlgili plan döneminde gerçekleşen sıradışı olayların anlatıldığı belgedir.	CPFR
Tahmin (Forecast)	İlgili plan döneminde gerçekleşecek olan tahmini alımı anlatan belgedir.	CPFR
Tahmin Düzeltmesi (Forecast Revision)	İlgili plan dönemi için önceden gerçekleştirilmiş Tahmin belgesini düzeltmek için kullanılan belgedir.	CPFR
Ürün Bilgi İsteği (Item Information Request)	Ürün hakkında önceki ürün aktivitelerini, tahminleri ve performans geçmişi bilgilerini istemek için kullanılan belgedir.	CPFR
Ürün Konum Profili (Trade Item Location Profile)	Ürün için alım satım koşullarının belirlendiği belgedir.	CPFR
İade Talimatları (Instruction For Returns)	İade durumunda talimatları anlatan belgedir.	Satıcı Yönetimli Envanter
Envanter Raporu (Inventory Report)	Envanter durumunu anlatan belgedir.	Satıcı Yönetimli Envanter
Performans Geçmişi (Performance History)	Ticaret ilişkilerindeki anahtar performans ölçümlerini anlatan belgedir.	Satıcı Yönetimli Envanter
Ürün Aktivitesi (Product Activity)	Ürünlerin belli bir dönemde hareketini anlatan belgedir.	Satıcı Yönetimli Envanter
Perakende Olayı (Retail Event)	Belli bir dönemde gerçekleşen perakende olaylarının anlatıldığı belgedir.	Satıcı Yönetimli Envanter
Stok Durumu Raporu (Stock Availability Report)	Bir ürünün stok durumunu anlatan belgedir.	Satıcı Yönetimli Envanter
Abone Faturası (Utility Statement)	Abone faturaları için kullanılabilecek bir belgedir.	Abone
Doküman Durumu (Document Status)	Belli bir belgenin durumunun anlatıldığı genel amaçlı bir belgedir.	Hepsi
Doküman Durum Raporu (Document Status Report)	Belli bir belgenin durumunun raporunun detaylı olarak anlatıldığı genel amaçlı bir belgedir.	Hepsi
Gerçekleştirme İptali (Fulfilment Cancellation)	Gerçekleştirme sürecini iptal etmek için kullanılan belgedir.	Gerçekleştirme

3 UBL-TR v1.2.1: UBL 2.1 Türkiye Özelleştirmesi

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülen elektronik fatura çalışmaları kapsamında oluşturulan UBL-TR v1.2.1, UBL 2.1 standardında yer alan belgelerden fatura, uygulama yanıtı, e-irsaliye ve e-irsaliye yanıtının ülkemiz koşullarına göre özelleştirilmesi sonucunda elde edilmiştir.

UBL 2.1 standardının bu belgeler açısından Türkiye'ye uyarlanmasında uygulanan yöntem aşağıda gösterilmiştir.

- 1) UBL 2.1 standardında zorunlu olarak gösterilen elemanlar UBL-TR'de de kullanılmıştır. (Örneğin, Fatura numarası UBL 2.1 Fatura şemasında zorunlu olarak belirlenmiştir.)
- 2) UBL 2.1 standardında bulunan seçimli elemanlardan Türkiye için gerekli olduğu düşünülen elemanlar kullanılmış, geri kalan seçimli elemanlar ise silinmiştir. (Örneğin, UBL 2.1 Fatura şemasında bulunan "TaxPointDate" faturayla ilgili verginin uygulanabildiği tarihi gösterme amaçlı kullanılmaktadır. Bu elemana uygulamada ihtiyaç duyulmayacağı düşünüldüğü için UBL-TR'de yer verilmemiştir.)
- 3) Seçilen elemanların kardinalite değerleri bazı elemanlarda sınırlandırılmıştır. Örneğin, UBL 2.1 Fatura şemasında "Fatura Tipi" elemanı seçimli (kardinalitesi 0..1) bir elemandır. Bu eleman UBL-TR'de zorunlu (kardinalitesi 1) olarak belirlenmiştir.
- 4) Son olarak belli bir kod listesine göre ifade edilmesi gereken elemanlar için kod listeleri belirlenmiştir.

Bu özellikleri itibari ile değerlendirildiğinde UBL-TR v1.2.1 şemaları, UBL 2.1 standardından elde edilmiş bir alt kümedir. Hazırlanan UBL-TR içeriğinde şu anda fatura (invoice) ve faturalaşma ile ilgili işlemlerde kullanılmak üzere uygulama yanıtı (application response) belgesine yer verilmiştir.

Özelleştirme çalışmaları sonucunda, ülkemiz uygulamasında kullanılması öngörülen elektronik fatura ile ilgili UBL-TR v1.2.1 Paketi ve UBL-TR v1.2.1 Kılavuzları olmak üzere iki farklı dosya seti hazırlanmıştır.

İfade edilen dosya setlerinin içerikleri aşağıda yer almaktadır.

3.1 UBL-TR v1.2.1 Kılavuzları

UBL-TR v1.2.1 kılavuzları, UBL-TR v1.2.1 kapsamında bulunan belgelere ait XML şemalarında yer alan elemanların tanımını, açıklamalarını ve örneklerini içermektedir.

Bu çerçevede hazırlanan kılavuzların yer aldığı dizin, beş adet alt dizinden oluşmaktadır.

3.1.1 Genel Açıklamalar

UBL-TR paketi ile ilgili genel açıklamaların bulunduğu dizindir. İleride yapılması muhtemel değişikliklere ait açıklayıcı dokümanlara bu dizinde yer verilecektir.

3.1.2 Senaryolar

Bu dizin UBL-TR'deki süreçleri ve bu süreçlerin senaryolarını anlatan kılavuzların bulunduğu dizindir.

Senaryolar, UBL-TR içerisinde yer alan belgelerin hangi durumlarda ve ne şekilde düzenleneceğini gösteren iş akış dokümanlarıdır. Bu dokümanlarda iş akışları, tarafların bu akış içerisindeki rolleri ve dikkat edilmesi gereken diğer hususlar açıklanmaktadır.

Kullanılan belgelerin UBL-TR şemalarına uygun XML'lerinin nasıl gösterileceği senaryo dokümanlarında örnekleriyle birlikte detaylı olarak anlatılmaktadır.

Başlangıç olarak bu dizinde temel ve ticari fatura adlı farklı iki süreci anlatan iki senaryo bulunmakta olup yeni UBL belgelerine veya iş akışlarına ihtiyaç duyulması halinde ilave senaryolar bu dizine eklenebilecektir.

3.1.3 Belgeler

Bu dizin senaryolarda kullanılan belgelerin nesne/eleman yapısını detaylı olarak anlatan kılavuzları içermektedir. Şu an fatura, uygulama yanıtı, e-irsaliye ve e-irsaliye yanıtı belgelerini anlatan kılavuzlar bulunmaktadır. İleriki sürümlerde diğer belgelere ait kılavuzlar da eklenebilecektir.

3.1.4 Ortak Elemanlar

Bu dizinde UBL-TR içerisinde yer alan/alacak belge veya belgelerin içerdiği ortak sınıflar (adres, mal/hizmet, taraf gibi) ve bu sınıfların nesne/eleman yapısını anlatan kılavuz bulunmaktadır.

Ortak elemanlar inceleme kolaylığı sağlanması amacıyla şu an için tek bir kılavuzda toplanmış olup, ileride her bir ortak eleman kendine ait kılavuzda açıklanabilecektir.

3.1.5 Kod Listeleri

Bu dizindeki dosyada UBL-TR’de kullanılan kodlar ve kodlara ilişkin listelerin anlatıldığı kılavuz yer almaktadır.

Bu dizin, UBL-TR paketinde kodla ifade edilmesi öngörülen elemanların kodlama sistemlerinin ve kimlik şemalarının anlatıldığı kılavuzlar için oluşturulmuştur.

Kod listeleri inceleme kolaylığı sağlanması amacıyla şu an için tek bir kılavuzda toplanmıştır. Bu kod listeleri bilgilendirme amaçlıdır. Kod listelerinin içerdiği kodlar sürekli değişebilen değerlerdir. Bu sebeple kullanıcılar belirli aralıklarla uygulamalarındaki kod listelerini güncellemeleri için asıl kod listeleri www.efatura.gov.tr adresinde daha sonra yayımlanacaktır.

3.2 UBL-TR v1.2.1 Paketi

UBL-TR özelleştirmesi kapsamında oluşturulan UBL-TR Paketi aşağıdaki dizinlerden oluşmaktadır:

- **xsdrt:** Bu dizin içinde belgelerin XSD (XML Şema Dokümanları) dokümanları bulunmaktadır. İçerisinde iki alt dizin bulunur:
 - **maindoc:** Belge XSD’lerinin bulunduğu dizindir. Şu an ki UBL-TR sürümünde fatura (UBLTR-Invoice-2.1) ve uygulama yanıtı (UBLTR-ApplicationResponse-2.1) şeması bulunmaktadır.
 - **common:** Belge XSD’leri tarafından kullanılan ortak sınıflar, veri tipleri ve genişletilmiş elemanların XSD’leri bulunmaktadır.
- **xml:** Örnek XML dokümanlarının bulunduğu dizindir.
- **cl:** Kodlama listelerinde belirtilen değerler bu dizinde bulunmaktadır.

3.3 UBL-TR v1.2.1 Belgelerinin Kullanımı

UBL-TR belgelerinde bulunan alanların tanımlanmasında mevzuatın zorunlu tuttuğu bilgiler yanında kullanıcıların ihtiyaç duyabileceği alanlara da yer verilmeye çalışılmıştır.

Bu kapsamda kullanıcıların söz konusu belgeleri kendi sistemleri ile entegre ederken belgelerde yer alan elemanların ilgili kılavuzlardaki açıklamalarını dikkatlice değerlendirmeleri ve buna göre en uygun alanları seçmeleri gerekmektedir.

Belgelerin kullanımı ile ilgili her türlü tereddüt, görüş ve öneriler Gelir İdaresi Başkanlığına yazılı olarak <http://forum.efatura.gov.tr> adresinden gönderilebilir.

3.4 UBL-TR v1.2.1 Paketinin UBL-TR v1.2 Paketinden Farklılıkları

Genel olarak bu sürümde e-irsaliye ve e-irsaliye yanıtı belgelerinin şemaları ve bu şemaların içerdiği ortak elemanlar eklenmiştir. UBL-TR v1.2'de olup bu değişimlerden etkilenen ortak eleman seviyesindeki değişiklikler aşağıda sunulmuştur.

Shipment/Delivery eklendi
Shipment/GoodsItem eklendi
Shipment/ShipmentStage eklendi
Party/PhysicalLocation eklendi
TaxScheme/ID eklendi

3.5 UBL-TR v1.2 Paketinin UBL-TR v1.1 Paketinden Farklılıkları

UBL-TR v1.2 paketinin UBL-TR v1.1 paketinden farklılıkları üç kategoride sunulmaktadır:

1. Belge seviyesindeki değişiklikler
2. Ortak eleman seviyesindeki değişiklikler
3. Kod listesi seviyesindeki değişiklikler

Bu değişiklikler aşağıdaki bölümlerde sırasıyla sunulmuştur.

3.5.1 Belge seviyesindeki değişiklikler

/Invoice/AccountingCost elemanı eklendi
/Invoice/BillingReference eklendi

/Invoice/OriginatorDocumentReference ve /Invoice/ContractDocumentReference eklendi
/Invoice/TaxRepresentativeParty eklendi
/Invoice/SellerSupplierParty eklendi
/Invoice/Delivery eklendi
/Invoice/AllowanceCharge çoklandı
/Invoice/WithholdingTaxTotal çoklu olarak eklendi
InvoiceLine/SubInvoiceLine çoklu olarak eklendi.

3.5.2 Ortak eleman seviyesindeki değişiklikler

InvoicePeriod/StartTime ve InvoicePeriod/EndTime eklendi
OrderReference/SalesOrderID eklendi
OrderReference/OrderTypeCode eklendi
DocumentReference/DocumentDescription eklendi
DocumentReference/ValidityPeriod eklendi
DocumentReference/IssuerParty eklendi
Party/PartyLegalEntity eklendi
Contact/Note eklendi
Person/NationalityID eklendi
Person/IdentityDocumentReference eklendi
Person/FinancialAccount eklendi
FinancialAccount/FinancialInstitutionBranch eklendi
PaymentTerms/PenaltyAmount eklendi
PaymentTerms/PaymentDueDate eklendi
PaymentTerms/SettlementPeriod eklendi
AllowanceCharge/SequenceNumeric eklendi
AllowanceCharge/PerUnitAmount eklendi
TaxCategory/TaxExemptionReasonCode eklendi
InvoiceLine/Note çoklandı
InvoiceLine/ OrderLineReference, ReceiptLineReference ve DespatchLineReference elemanları eklendi
InvoiceLine/AllowanceCharge çoklandı
InvoiceLine/Delivery eklendi
InvoiceLine/WithholdingTaxTotal çoklu olarak eklendi
InvoiceLine/SubInvoiceLine çoklu olarak eklendi.
Item/AdditionalItemIdentification eklendi
Adress/District eklendi
Adress/BlockName eklendi

Item/CommodityClassification çoklandı
PaymentMeans/PayerFinancialAccount eklendi
/Invoice/BuyerCustomerParty eklendi
PartyType/IndustryClassificationCode eklendi

3.5.3 Kod listesi seviyesindeki değişiklikler

UBL 2.0 standardında para birimi kodları, dil kodları, mime tipi kodları ve ölçü birimi kodları şema seviyesinde tanımlandı. Diğer bir deyişle, bu kodlar doğrudan XSD şemalarının bir parçasıydı. UBL 2.1’de bu yaklaşımdan ayrıldı ve artık tüm kod listeleri şemalardan çıkarıldı. Bu sebeple UBL-TR v1.2.1’de de aynı yaklaşım kullanılmaktadır.

Ek olarak UBL-TR v1.1’de kod listeleri sabit idi ve paketle beraber yayınlanmıştı. Bu paketin kullanım süresince kod listelerinin belli bir süre sonra eskidiği ve değiştirilmesi gerekliliği farkına varıldı. Bu sebeple UBL-TR v1.2.1’de kod listeleri sürekli olarak Web sayfası üzerinden güncellencektir.

Bu değişikliklerin dışındaki değişiklikler aşağıda listelenmiştir:

1. Para birimi kodları için kullanılan ISO 4217 listesinin en son sürümü entegre edildi. Bu sürümde Türk Lirası için kod “TRY” dir.
2. Ölçü birimi kodları için T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın ölçü birimi kodları⁹ dahil edildi.
3. İstisna kodları için kullanılacak olan “TaxExemptionReasonCode” tanımlandı.
4. Tevkifatlı faturalarda kullanılacak tevkifat kodları için “TaxTypeCode” listesi güncellendi.

⁹ <http://www.gtb.gov.tr/eislemeler/uygulamalar/edi-xml-referans-ve-mesajlari>